

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ג 18-08-29968 פלונים נ' משרד הפנים - היועץ המשפטי לממשלה

בפני כב' השופט יהורם שקד

אלמוני בעניין המנוח:

1. פלוני התובעים:

2. פלמוני

ע"י ב"כ עו"ד אברהם קזו-כהן

נגד

הנתבע: משרד הפנים - היועץ המשפטי לממשלה

פסק דין

1
2 האם רשאים קרוביו של מנוח לעתור לתיקון פרטי המנוח, כפי שהם רשומים במרשם האוכלוסין? זו
3 השאלה העומדת להכרעתי.

4
5 א' – העובדות הצריכות לעניין:

6
7 1. בתובענה שלפני, עתרו התובעים, בנו וכדו של המנוח... (להלן: המנוח), להורות על תיקון פרטי
8 המנוח במרשם האוכלוסין, כך ששנת לידתו תירשם 1908 תחת הרישום השגוי, 1909. עתירתם
9 של התובעים נועדה, כך לדבריהם, על מנת לאפשר להם לקבל דרכון של האיחוד האירופי, על
10 בסיס אזרחותו היוונית של המנוח.

11
12 2. בהתאם למסמכים רשמיים שהוגשו לתיק בית המשפט, עולה כי המנוח אכן נולד ביוון בשנת
13 1908. כך בתעודת הלידה היוונית של המנוח נרשמה שנת לידתו 1908, כך בדרכונו היווני של
14 המנוח נרשמה שנת לידתו 1908 וכך בתעודת הנישואין שלו נרשמה שנת לידתו 1908. אל מול
15 אלה, ניצב לו רישום שגוי במרשם האוכלוסין משל שנת לידתו 1909 ומשום אי ההתאמה הני"ל,
16 נבצר מהתובעים לקבל את הדרכון המיוחל.

17
18 3. הלכה למעשה, הנתבעת אינה חולקת על העובדות אולם טוענת כי בהתאם לדין, רק לאדם חי
19 הזכות לבקש את שינוי פרטיו המרשם האוכלוסין. מוסיפה הנתבעת לאמור כי בית המשפט
20 לענייני משפחה נעדר סמכות עניינית להורות למדינה לתקן את פרטי הרישום. לנוכח הסוגיות
21 שהועלו, ניתן צו לסיכומים בכתב ומשאלה הוגשו, ניתן פסק דין זה.

22
23 ב' – דיון:

24
25 4. להלן אדון בשתי שאלות הצריכות לעניין. האחת – האם לבית המשפט לענייני משפחה הסמכות
26 לדון בתובענה. השנייה – האם לתובעים עומדת הזכות לעתור לשינוי המרשם כלפי המנוח.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ג 18-08-29968 פלונים נ' משרד הפנים - היועץ המשפטי לממשלה

- 1 **ב.1. – לאיזו ערכאה נתונה הסמכות להורות על שינוי המרשם?**
- 2
- 3 5. סעיף 1 לחוק קביעת גיל, התשכ"ד – 1963 קובע כי **"הסמכות ליתן פסק דין הצהרתי בבקשה**
- 4 **לקביעת גילו של אדם, תהיה בידי בית המשפט לענייני משפחה"** (ר' גם ספרם של ש' שוחט
- 5 וד' שאוה, **סדר הדין בבית המשפט לענייני משפחה**, מהדורת 2009, עמ' 40). הוראות מקבילות
- 6 ניתן למצוא גם בסעיפים 1(6)(ד) ו-3(א) לחוק בית המשפט לענייני משפחה התשנ"ה – 1995,
- 7 ובתקנה 346 לתקנות סדר הדין האזרחי התשמ"ד - 1984.
- 8
- 9 6. חרף זאת לשיטת הנתבעת מאחר והסכסוך האמתי אינו בין המדינה לבין היורשים אלא בין
- 10 היורשים לבין צד שלישי, שבקשר אליו מתבקשת הכרעת בית המשפט לתיקון גילו של המנוח,
- 11 הרי שבית המשפט לענייני משפחה אינו מוסמך לדון בבקשה. לפיכך סבורה הנתבעת כי יש
- 12 לקיים הדיון בבית המשפט המוסמך, אשר יהא רשאי להכריע בגררה בשאלת גילו של המנוח
- 13 (לגישה זו ר' פסק הדין שניתן על ידי כב' השופט י' גרניט בתמש (ת"א) 25860/97 **עזבון המנוחה**
- 14 **רחל כהן ז"ל נ' היועץ המשפטי לממשלה** (פורסם בנבו, 14.8.97)).
- 15
- 16 7. בכל הכבוד, אין בידי לקבל גישה זו ואנמק.
- 17
- 18 8. ככלל, בית משפט השלום או בית הדין לעבודה יכול לרכוש סמכות לדון בתביעה עיקרית שבין
- 19 אדם לבין גוף שאותו אדם עותר לקבל ממנו זכויותיו, כגון המוסד לביטוח לאומי, קרן פנסיה
- 20 או כל גורם אחר, על יסוד גילו (ר' סי' 25(א) לחוק בית המשפט לענייני משפחה התשנ"ה – 1995).
- 21 בהתאם לסעיף 76 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב] התשמ"ד – 1984, אותו טריבונל שיהא
- 22 מוסמך לדון בתביעה כגון הנ"ל, יהא מוסמך להכריע בעניין שהתעורר כדרך אגב בירור
- 23 התובענה – כגון גילו של התובע - כסמכות נגררת על אף שאותו עניין מסור לסמכותו הייחודית
- 24 של טריבונל שיפוטי אחר. באשר למשמעותה של אותה הכרעה "אגבית" נקבע בחוק הנ"ל כי
- 25 כוחה יהא יפה **"לצורך אותו עניין"** בלבד ולא כלפי כולי עלמא ולכל עניין.
- 26
- 27 9. לאור האמור לעיל, וככל שעתירה לתיקון גילו של אדם עלולה להשפיע על זכויותיו אצל גוף
- 28 שלישי, יהא ראוי ונכון להגיש את התובענה גם כלפי אותו גוף שלישי, שהוא הנמען האמתי
- 29 בסכסוך שנתגלע ובית המשפט המוסמך הוא שיכריע בשאלת גילו של האדם **"לצורך אותו**
- 30 **עניין"**. במקרה דנן, הגשת הבקשה לתיקון הגיל איננה פוגעת בצד שלישי כלשהו או משפיעה על
- 31 היקף זכויותיו של המנוח כלפי אותו צד שלישי או כלפי חובתו של המנוח כלפי אותו צד שלישי
- 32 (כגון, ביחסי עובד-מעביד וכו'), אלא עניינה תיקון גילו של המנוח, כאשר תיקון זה ישפיע על
- 33 כולי עלמא, כך שהסעד הצהרתי הנכון הוא כפי שהוגשה התובענה וכנגד הנתבע הנכון, היא
- 34 המדינה.
- 35
- 36

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ג 18-08-29968 פלונים נ' משרד הפנים - היועץ המשפטי לממשלה

10. במקרה דנן, הרשויות ביוון אינן צד להליך ואינני רואה כל אפשרות לכרוך את הרשויות ביוון להליך בישראל בעניין גילו של המנוח. מאחר ובית המשפט בישראל הוא הפורום הנאות לבירור גילו של אדם, ומאחר ולפי החוק לקביעת גיל הנ"ל, הסמכות היא לבית המשפט לענייני משפחה, אינני רואה כל אפשרות לפיה הסמכות לקבוע את גילו של נפטר תהא לערכאה אחרת.
11. למסקנה דומה הגיע בית המשפט המחוזי בתל אביב בה"פ (ת"א) 200496/08 רפאל דמר נ' מדינת ישראל - היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו, 20.11.08), בקובעו: "סביר להניח, כי במרביתן של התביעות המוגשות בהתאם לחוק קביעת גיל, גם כשהן מוגשות על ידי האדם, לגביו מתבקשת הקביעה, בעצמו ובחיי, נדרשת הקביעה לצורך ספציפי מסוים וכלפי גוף מסוים. אף על פי כן, איננו נועלים את שערי החוק ואת שערי בית המשפט לענייני משפחה בפניו. אין סיבה לעשות זאת, גם כשתביעה כזו מוגשת על ידי אדם אחר ולאחר פטירתו של האדם, לגביו מתבקשת הקביעה" (שם, פסקה 11). ובהמשך נקבע כי: "מסקנה זו מתיישבת, לדעתי, גם עם מדיניות רצויה לריכוז כלל המחלוקות הנוגעות לעניין מסוים תחת מטריה אחת... סביר ונכון יותר בעיני כי אותו פורום שהוסמך לכך בחוק, קרי: בית המשפט לענייני משפחה, ידון בכל התביעות הנוגעות לקביעת גיל או תיקונו, ללא כל אבחנה, למעט כשהעניין נדון כסמכות שבגררא בבית משפט אחר ולמעט העניינים, בהם מצא המחוקק לקבוע סמכות אחרת..." (שם, פסקה 12).
12. טול מקרה בו אדם מגיש תובענה לקביעת גיל ובמהלכה הוא נפטר, האם תישמע הטענה כי או אז יש להעביר את בירור התובענה מבית המשפט לענייני משפחה לבית משפט אחר, מחמת חוסר סמכות? ברור שלא.
- להמחשת האבסורד, נדמיין כי בדוגמא לעיל, התובע נפטר לאחר שהוגשו סיכומים ובית המשפט עתיד ליתן פסק דין. מה אז? האם סביר, הגיוני או חכם יהיה להורות לבית המשפט לחדול ממלאכת כתיבת פסק הדין ולהעבירו לבית משפט אחר?! ניכר כי אין צורך להשיב.
13. מכל המקובץ עולה המסקנה כי בית המשפט המוסמך לדון בתביעת התובעים לקביעת גילו של המנוח הוא בית המשפט לענייני משפחה, ואין בנמצא טעמים כבדי משקל או אפילו טעמים סתם, לסטות מכך.
14. אשר על כן, הריני לקבוע כי לבית המשפט לענייני משפחה הסמכות לדון בתובענה זו.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ג 18-08-29968 פלונים נ' משרד הפנים - היועץ המשפטי לממשלה

2.ב. – למי הזכות לעתור לשינוי פרטי מרשם האוכלוסין?

15. סעיף 19ד לחוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה 1965 (להלן: החוק), קובע כי: "לא יתוקן רישום במרשם אלא לבקשת התושב שהרישום מתייחס אליו ועל פי תעודה ציבורית המעידה שהרישום לא היה נכון" (הדגשות לא במקור). מן הפשט עולה כי על מנת להורות על תיקון יש לעמוד בשני תנאים מצטברים; האחד – הבקשה תוגש על ידי התושב. השני – התיקון ייעשה על יסוד תעודה ציבורית.

16. מאחר ואין חולק כי התובענה נסמכת על תעודות ציבוריות (תעודת לידה, דרכון יווני, תעודת נישואין), הרי שהתובעים צלחו תנאי זה. באשר לתנאי הנוסף; לשיטת הנתבעת, לשון הסעיף מחייבת כי האדם החי, ולא הבאים בשמו של מנוח, יבקש הוא את תיקון הרישום השגוי. מוסיפה הנתבעת לאמור כי מאחר והמנוח איננו עמנו עוד, הרי שאין כל אפשרות להיעתר למבוקש ולשנות את הרישום הנ"ל. האמנם?

17. בע"א 179/66 צלאבי נ' היועמ"ש, פס"מ נו 215, נקבעו דברים היפים מאד לענייננו, לאמור:

"נדמה לי שלשונו של ס' 1 של החוק הנדון, אינה כוללת כל הגבלה שהיא שהאדם הנזכר בו חייב להיות דווקא אדם בחיים. אדם אינו חדל להיות כלול במונח הכללי של "אדם" לאחר מותו ואם במותו מתהווים שינויים משפטיים לגבי זכויותיו וחובותיו הרי אין בכך כדי להוציאו מגדר "אדם" לכל דבר שנוגע לתיאורו ולו גם לאחר מותו. גילו של אדם מתייחס למצב שהיה קיים בחייו ואינני רואה טעם לקבוע כי מצב זה ניתן לקביעה אך ורק בעוד האיש הנדון בין החיים. המונח "אדם" טומן בחובו הגדרה של סוג בעלי חיים וגם לאחר מותו קרוי הנפטר אדם ביחס לכל דבר אשר מתייחס אליו בחיים. מלשון הסעיף 1 וכן מהוראות של הסעיפים הבאים אין כל ספק שכל אחד רשאי לבקש קביעת גילו הוא וגם של אדם אחר, ואין החוק מוגבל לבקשתו של האדם עצמו. ברור אם כן שהמערערת היתה רשאית לבקש פס"ד הצהרתי ביחס לגילו של בעלה לו היה בחיים, גם לפי טענת המשיבה ולא מצאתי כל הוראה בחוק הנידון שתשלול אפשרות זו רק מהטעם שהבעל נפטר" (שם, עמ' 217; הדגשות לא במקור).

18. לזאת אוסיף את דברי פרופ' א' ברק בספרו פרשנות במשפט, כרך 3, לאמור: "כמו בדבר תחילת החיים, כך גם בעניין סיומם יש להתמקד בערכים ובאינטרסים אשר זכות האדם מבקשת להגן עליהם. גישה "תכליתית" זו תוביל ברוב המקרים למסקנה כי עם המוות מסתיימות הזכויות של הנפטר. מסקנה זו אינה הכרח לוגי, אלא תוצאה של בחינת הערכים והעקרונות המונחים ביסודן של הזכויות. אכן הן בישראל והן בגרמניה הכירו בתי המשפט בכבוד האדם בזכות הממשיכה לעמוד גם לאחר הפטירה" (שם, עמ' 437).

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ג 18-08-29968 פלונים נ' משרד הפנים - היועץ המשפטי לממשלה

- 1 אף אנוכי סבור, בכל הכבוד, כי פרשנות מצומצמת המגבילה של התיקון כנגזרת של בקשה של
2 אדם חי בלבד, איננה פרשנות סבירה כלל ועיקר. בכל הכבוד, לא עלה בידי לרדת לסוף דעתה
3 של הנתבעת באשר לאותם אינטרסים שהיא מבקשת להגן עליהם, ומפני מי.
4
- 5 יוזכר כי הבקשה דנן הוגשה למטרה אחת בלבד; קבלת דרכון של האיחוד האירופי. לתובעים
6 אין כל עניין כלכלי בשינוי המרשם או כל עניין אחר, למעשה אין מי שעלול להיפגע משינוי
7 המרשם. בנסיבות אלה, אני מתקשה עד מאוד להבחין מהו האינטרס הלגיטימי העומד בבסיס
8 סירובה של המדינה להיעתר לתיקון המבוקש.
9
- 10 19. הפרשנות המוצעת על ידי התובעים ולפיה ילדו ונכדו של המנוח, זכאים לתקן את הרישום
11 השגוי על אודות המנוח, היא פרשנות צודקת ונכונה. מנגד, סירובה של המדינה להיעתר
12 לעתירתם, ומבלי שמתלווה להתנגדות זו כל נימוק שיש בו משום הגנה על עקרונות מוסר, משום
13 חתירה להגינות או אפילו תום לב וסבירות, היא התנגדות בלתי ראויה בעיני.
14
- 15 בספרו של פרופ' אהרון ברק, **פרשנות החקיקה**, כרך ב', נאמרו דברים היפים מאוד לענייננו:
16 **"צדק, מוסר, הגינות, תום לב וסבירות הם מערכי היסוד של שיטתנו המשפטית... מהווים**
17 **הם חלק מערכי היסוד של השיטה, בבחינת "נשמה יתרה" של שיטת המשפט. כל הוראת**
18 **חוק צריכה להתפרש על רקע קיומם של עקרונות אלה. מכאן החזקה כי דברי החקיקה**
19 **מבקשים להגשים תוצאות שהן צודקות, מוסריות, הגינות, סבירות ומקיימות את תום הלב.**
20 **אכן, מבין מספר עקרונות אפשריים יש לבחור באותו פתרון המגשים את ערכי הצדק, המוסר,**
21 **ההגינות, הסבירות ותום הלב. זוהי המסגרת האתית אשר בתוכה ועל פי תפישותיה יש לקבוע**
22 **את תכלית החקיקה, ועל פיה יש לפרש את דברי החקיקה כולם"** (שם, עמ' 456, הדגשות לא
23 במקור).
24
- 25 20. אודה ולא אבוש; זולת היצמדות דווקנית לפרשנות מצומצמת של הוראת החוק אין באמתחתה
26 של הנתבעת כל נימוק מבורר מדוע אין עלי לקבל את עתירת התובעים ומדוע יש להכביד עליהם
27 בקבלת עתירתם לצורך קבלת הדרכון האירופי.
28
- 29 21. אשר על כן, הריני לקבוע כי אין כל מניעה שאת העתירה לשינוי פרטי המרשם יגישו גם קרוביו
30 של המנוח, אשר הוכיחו כי המנוח אכן נולד בשנת 1908.
31
- 32 22. בשולי הדברים, וכאמור לעיל, אין עלי אלא להביע צער על כי רשויות המדינה ביכרו להכביד על
33 התובעים תוך הגנה, לכאורה, על אינטרס שספק אם קיים. בכל הכבוד, לא כך מצופה מרשות
34 שלטונית.
35

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ג 18-08-29968 פלונים נ' משרד הפנים - היועץ המשפטי לממשלה

ג' – סיכומם של דברים:

23. אשר על כן, הריני להורות כדלהלן:

א. התביעה מתקבלת כך שהריני להצהיר כי שנת לידתו של המנוח היא 1908.

ב. פסק הדין יומצא למשרד הפנים, רשות האוכלוסין וההגירה, אשר תרשום בפניה תוצאת פסק דין זה.

ג. לפני משורת הדין איני עושה צו להוצאות.

ד. ניתן לפרסום לאחר השמטת פרטים מזהים.

ה. לסגור את התיק.

ניתן היום, י"ד אדר א' תשע"ט, 19 פברואר 2019, בהעדר הצדדים.

יהורם שקד, שופט